

Sognefogeden var sognets helt

Kilde: Arkivmateriale, Mariager Avis 30. oktober 1991

"I gamle dage for længe siden, da der var hushjælp og der gik tog til tiden, da høns fik kyllinger og børn fik viden, da var det skønt at være sognefoged, for ganske vidst var lønnen lille, til gengæld fik han et fornemt skilt og en blank kasket, det var ikke ilde; en sognefoged var sognets helt".

Således begynder en sang fra Sognefogedforeningens sidste møde for en hel del år siden.

Den 11. november 2017 er det 226 år siden sognefogedembedet indførtes ved kongelig forordning i 1791. Amtmanden skulle beskikke en sognefoged i hvert sogn, der af almuen skulle anses som den fornemste og mest agtede mand, hvilket bl.a. skulle komme til udtryk derved, at han ved gæstebud og sammenkomster fik hæderspladsen ved den øverste bordende.

Sognefogeden repræsenterede øvrigheden og var udstyret med politimyndighed, tilkendegivet ved politiskilt og kasket. Han fungerede også som pantefoged og som lægdsmand. Han skulle udøve lovens og rettens håndhævelse og i øvrigt overvåge lov og orden i sognet.

Fra 1922 var han også giftefoged og var, om ikke just "sognets helt", så dog såpas populær og velagtet og respekteret, som en af sognets absolutte spidser.

Sognefogedembedet blev nedlagt i 1973, men 200-året for ordningens oprettelse blev i 1991, sammen med et par andre jubilæer, markeret ved Nørhald Egn-Arkivs generalforsamling, samme år.

På side 3 ses et billede af næsten alle Sognefogederne fra de to herreder, Gjerlev Herred og Onsild Herred.

De er samlet og forevigtet i forbindelse med den årlige sammenkomst i 1911, som bestod af eftermiddagskaffe og en beskeden middag på Skovpavillonen i Mariager. Fruerne var også inviteret med til sammenkomsten, men er ikke med på billedet.

Invitationen ses næste side.

Herredsfuldmægtig Schrøder inviterer Sognefogeder med fruer til den årlige sammenkomst på Skovpavillonen i Mariager.

Da Forholdene siden Gjerlev-Onsild Herreders Sognefogder og Personalet paa By-og Herredskontoret i Mariager sidst var samlet er undergaaet betydelig Forandring, og da Sammenholdet mellem Sognefogderne og Personalet ved Sammenkomster i festlig Form uden Tvivl styrkes til Gavn og Glæde for alle Parter, har vi ment at kunne paaregne Tilslutning til en saadan Fest paa Skovpavillonen i Mariager.

I den Anledning vil der blive arrangeret en Wællesspisning det nævnte Sted Torsdag den 20 Juli d. A. Endg. Kl. 4 til en Pris af 2 Kr. pr. Kuvert uden Drikkevarer (Fisk, Steg, Desert), hvortil De bedes tegne Dem ved at rette Henvendelse derom til underskrevne Herredsfuldmægtig Schrøder inden den 13 Juli d. A. tilige indeholdende Angivelse af om De ønsker at deltage alene eller i Forening med Deres Frue.

Deltagerne ere af Hr. Herredsfoged Ørsted og Frue indbudte til umiddelbart efter Wællesspisningen at drikke Kaffen i Mariager Klosters Have.

p. t. Mariager, den 15 Juni 1911.

J. C. Jacobsen. Niels P. Røj. Chr. Johnsen Vitrøen.
Trinderup. Assens. Enslev.

Johan Schrøder
Mariager.

And. Madsen, Kalbjerg, Th. Krag, Kastbjerg, Nik. Andersen, Udbyover, N. Johansen, Skjellerup, A. K. Nielsen, Kærby, Kontorist Jacobsen, Fuldm. Johnsen, J. Sejersen, Raaby.

Borgmester Ørsted, N. Kr. Nielsen, Udbynder, P. Kragh, Dalbyover, Niels P. Raj, Assens, Rasmus Andersen, Nebstrup, K. Lambek, Handest, Chr. Johnsen Vinter, Ensløv, Arrestforvarer Sørensen, J. C. Jacobsen, Trinderup, Fuldmægtig Schrøder.

Chr. Søndergaard, Hornum, Fr. Mortensen, V. Tørslev, C. Lærke, Gerlev, N. Chr. Mikkelsen, Skrødstrup, Kr. Mandrup, Ø. Tørslev, A. C. Møller, Edderup, J. P. Christensen, Sræbum.

Her har fortiden nutidsinteresse

Kilde: Nørhald Lokalnyt, Mariager Avis, 28. august 1991

Når man kører ned i kalklejet i Dalbyover bliver man mødt af et imponerende syn. Det er som at stå midt i et bjerglandskab med store hvide skrænter og en hvid bund, der gør, at det hele stråler med en uforklarlig renhed.

Rent historisk fører kalklejet os 66 millioner år tilbage til den tid, da der engang var havbund og derfor kan man i dag finde mange forsteninger som søpindsvin, muslinger og lignende.

Kaj Mikkelsen overtog i 1975 "Østjysk Kalkleje" og er således anden generation, idet hans far Niels Valdemar Mikkelsen købte ejendommen i 1922 og startede med at udvinde kalk i 1928-29.

Kaj Mikkelsens søn Peter er i dag med i firmaet, så 3. generation står parat til at tage over, når den dag kommer. To børnebørn, Claus og Morten, hjælper også til i travle perioder. Og sker det, at Claus får lyst til at fortsætte her, ja så er 4. generation godt på vej.

Da Niels Valdemar Mikkelsen startede i 1928 var arbejdsredskabet en hakke! Dengang var der ansat folk til at hjælpe, og man stod på stiger og hakkede kalken ud, hvorefter den blev læsset med skovl, for så at blive transporteret videre.

Her opvoksede en børneflokk på 8, fem sønner og tre døtre, der alle hjalp til i kalklejet. Den yngste af sønnerne er Kaj Mikkelsen, som har ført det videre. Efter krigen blev kalken kørt på lastbil til jernbanen i Dalbyover, hvorfra den blev bragt til Brandeegnen. Dertil blev der solgt meget kalk dengang. I 1958 fik man en traktor med frontlæsser og det var et rigtig stort fremskridt.

I dag bliver kalken løsnet og efterfølgende læsset med gummiged, som man arbejder med hele dagen i kalklejet. Man harver i kalken en dags tid med en tallerkenharve, for at findele og tørre kalken. Der kræves i dag, at kalken skal findeles fra 0-20 mm. Sommerens store kalkbjerge forsvinder i løbet af vinteren. Kalk kan fryse et godt stykke ind på grund af det store vandindhold. Der kan graves kalk her i mange år i fremtiden og kalken bliver bedre, jo dybere der graves.

Man er nu ca. 15-20 meter nede og her er kalken næsten uden sten. Kalken bliver leveret spredt på markerne hos kunderne og den blandes op med dolomitkalk, som importeres fra England.

Denne kalk kaldes magnesiumkalk og indeholder 2,5% magnesium.

Det er godt for jorden og giver et bedre udbytte af afgrøderne. Et par gange årligt kommer gødningstilsynet på kontrolbesøg, hvor man tager prøver af kalken. Der sælges hovedsagelig jordbrugskalk til lokale landmænd og her har man konkurrencedygtige priser, så der kommer flere og flere kunder til.

Den travleste tid er fra høst og til vintertiden, og da er der tryk på, idet man arbejder fra kl. 6 morgen til ved 22-tiden om aftenen. Sidste år anskaffede man en mobiltelefon, som er en stor fordel for kunde-kontakt i det daglige arbejde.

Vi vil gerne give vores kunder så god en service som muligt, siger Kaj Mikkelsen og heri samtykker sønnen Peter. Det er vigtigt, at kunderne ved, at vi kan komme når de har brug for os, siger Peter Mikkelsen, og vi har efterhånden fået os en god og fast kundekreds, som heldigvis bliver stadig større som årene går.

Der kommer mange turister fra Tyskland, Holland, ja, endog fra Canada kom der engang nogle for at finde ting i kalken, fortæller Peter Mikkelsen. Så har de hakke med og skraber i kalken. Nogle gange har der været en bus med 30-40 turister, og vi har også haft studerende fra Århus Universitet, der har fundet spændende ting til videre forskning.

Der er også udstillet flere forsteninger på forhistorisk museum i Flensborg, her fra kalklejet, fortæller Peter Mikkelsen, men vi vil helst have, at folk ringer i forvejen, så vi ved, at de kommer.

Så kan man indrette sig, så turisterne ikke går i vejen, når der arbejdes med de store maskiner i kalklejet.

Kalklejet er således både en arbejdsplads, hvor generationerne fortsætter, men også en turistattraktion, der gemmer på fortidens historie.

Kaj Mikkelsen og sønnen Peter, har i årenes løb stødt på mange spændende ting, når de arbejdede i kalklejet, der også i fremtiden vil tone frem som et smukt bjerglandskab midt i den danske natur.

Billeder fra
Dalbyover Kalkleje

Skrænterne i kalklejet
er ca. 15-20 meter
høje.

Barndommens naboer

Kilde: Arkivmateriale: 'Det gamle Harridslev fortæller til det nye'

Fortalt af Dorrit Pedersen til Harridslev Historiegruppe i 1997.

Vi var en børneflokk på syv, hvoraf jeg var nr. 6, i alt fem drenge og to piger. Vi havde en utrolig dejlig barndom, selvom der ikke var mange penge, tit slet ingen. Men mine forældre Karen og Jens Mathiasen som boede i det hus, jeg nu bor i på Vangvejen nr. 4, de var pragtfulde mennesker.

Mor strikkede alt hvad vi skulle bruge af trøjer, strømper, luer og halstørklæder til os, og ofte også til andre, ligesom hun syede alt vores tøj. Engang havde hun syet et sæt tøj til far, og vi var meget spændte på at se ham i det. Far blev så overrasket da han så det, at han græd. Og så kom det store øjeblik da han skulle prøve det! Han masede med det ene ærme, men han kunne ikke få armen ned i det, da mor ved et uheld havde fået foret snoet. Mor sagde at han skulle have det på i morgen, da de skulle til konfirmation med min kusine. Mor syede til kl. 2 om natten og omsider var hun færdig, men da var hun også træt. Mor hjalp også til med at malke hos Søren Andersen, der havde gården på Udbyhøjvej 312, hvor Andelskassen er nu.

Mor malkede 22 køer tre gange daglig, så hun var spændt hårdt for.

Hun hjalp også til hos Anna Tvedegaard, når der skulle vaskes storvask og senere når tøjet skulle ruller. Der stod en kæmpe stor rulle fyldt med store sten oppe på loftet. To mand havde svært ved at trække den alene, så vi børn måtte også hjælpe med at trække og skubbe den store rulle.

Min far var en stille, men meget kærlig mand. Hvis vi var kede af et eller andet, var far altid parat med trøst og en lille historie eller sang.

Han var meget dygtig til at synge, og så spillede han så smukt på mundharpe og vi børn og mor sang med. Far var fiks på fingrene og han lavede selv vores legetøj. Min bror John, der er to år ældre end jeg, fik engang en lille lastbil, der var sølvbronzeret og far havde lavet to små mælkejunger til den, for Johns store forbillede var Poul Odgaard, som boede i den ejendom, som Edith og Knud Sørensen har på Vangvejen nr. 48. Poul Odgaard kørte mælk til mejeriet i Støvring i en lille lastbil, som mine brødre mener var en Bedford. Det var for dem en stor oplevelse at få lov til at køre med ham.

Mine to ældste brødre kom tidligt ud at tjene. Poul Henning (den ældste) var hos Christian Nielsen i Åstrup og Knud Erik, som kun er et år og ni dage yngre, fik plads hos Jens Peter Jensen på Koldbakken og de gik begge to i skole i Mellerup friskole. Mine erindringer om de to brødre begynder først senere. Men Holger, Vagn og John og min lillesøster Karin og jeg selv, var meget nært knyttet til hinanden. Holger og Vagn var næsten så forskellige som sol og måne. Holger kunne skrike af angst, hvis et blad fløj forbi ham, mens Vagn ikke lod sig gå på af noget som helst. John kunne bare klare alting. Karin blev født ni år efter mig, så hun var en 'rigtig' lillesøster.

Erindringer fra krigens tid

Der skete jo mange ting under krigen, som var skræmmende for os børn. Hos os var det værste nok, da tyskerne tog min fars cykel. Det skete på denne måde:

Far arbejdede i tørvemosen i Nørbæk sammen med en mand ved navn Henry Pedersen, som havde boet i den senere dyrlægebolig på Vangvejen nr. 1. Han og familien var ved at flytte til Vorup, så Henry havde fået fri to dage pga. flytningen. Han fik først sin ugeløn en uge efter og far havde lovet at tage imod pengene og cykle til Vorup med dem.

Vejene til Randers var imidlertid så fyldt med tyskere, at far besluttede at køre omkring bedstefar og bedstemor i Øster Tørslev, og der vente på, at trafikken skulle stilne af. Ved 17.30 tiden satte han sig igen op på sin splinternye cykel, som han havde købt for 350 kr. Han havde betalt på den i et halvt år, inden han hentede den. Han var så glad for den og raskt gik det ud ad landevejen. Indtil han kom til Mellerupvejen, for da kom der et kompagni soldater marcherende.

En overordnet råbte far an og sagde: Kom her med cyklen. Men far sagde: Nej jeg har lige købt den og givet 350 kr. for den, jeg vil ikke miste den. Soldaten stak så far 100 kr. og kørte med cyklen og far var rigtig gal. Han gik hjem til mor og fortalte at han ville følge efter dem og selvom mor sagde nej, gjorde han det alligevel.

Da hele flokken af tyskere kom til Østergade i Randers ud for Gudmund Madsens cykelstald, blev der stor opstandelse. Tyskerne havde nemlig haft en ko bundet til bagsmækken af en ladvogn, og nu var koen faldet. Alle hjalp til for at få koen op igen, også ham der havde taget cyklen, som han nu havde stillet op af muren. Far, som ellers havde holdt sig på ærbødig afstand, løb hen og tog den. Omkring hjørnet kørte han, ned gennem Slots Bios gård og så ellers ad Tjærbyvej over Vestrup hjem, hvor cyklen endte oppe oven på kirkeloftet!

I mellemtiden var mor og bror Holger gået efter far for at se, om han klarede det. Da de kom til vejen ind til Gimming, blev de stoppet af to tyskere, der spurgte mor, om hun havde set en mørk mand på cykel.

På den måde fik mor at vide, at far havde haft held med sig og far sad da også i køkkenet og fik varm mælk med rugbrød i, da mor og Holger kom hjem igen, men det havde været en grim oplevelse for både mor og Holger, far var jo så gal, at han glemte at være bange.

De nærmeste naboer

Vore nærmeste naboer var Tvedegaards, og da Verner Tvedegaard og min bror Vagn var lige gamle, og Anders Tvedegaard var på alder med min yngste bror John, var de alle ofte sammen. Jeg tror knægtene var her eller der og Kurt Jørgensen var også med i flokken.

Til den anden side af vores hus boede Post Karl i det stråttækte hus, hvor der nu er parkeringsplads til Brugsen. Han var næsten altid vred. Jeg husker ham som en mørk og dystert mand, men han havde en meget sød kone. Hun hed Jensigne og hun havde altid saft på kanden, som hun kaldte det.

Der var to voksne sønner, den ene hed Magnus og han bor i Gimming, den anden hed Henry og han var en 'baser' som mor kaldte ham, og det fik vi da også at føle.

Vi havde en rigtig flot, rød kat, som Henry gerne ville købe, men den kat var en rigtig kælemis og mor blev vred på Henry, fordi han løb efter katten, når den kom over i deres have. En aften kom katten slet ikke hjem, Henry havde fanget den og slået den ihjel for at sælge skindet. Hvad der kom ud af den udåd husker jeg ikke.

Lidt nede ad vejen, Kastanjevej 9, boede Marie Skou, en meget gammel dame, som jeg ikke husker noget om.

Kastanjevej 11 boede to mennesker, som jeg holdt meget af, Lotte og Karl Nielsen. At være på besøg hos dem og sove i kammeret, det var et paradys. Ingen kunne forkæle mig som Lotte, med pandekager så tynde som spindelvæv, med kager, ja og alt det, der ikke så ofte kunne blive meget af, til os derhjemme, med den store flok vi var.

Lotte kunne børste mit hår så længe, at mine fletninger var helt elektriske. Lotte kunne også skrive gotiske bogstaver og mønsterbogstaver. Hun var i det hele taget meget kreativ, hun hækede, broderede, lavede dejlig mad og bagte de dejligste kager. Lotte var sød mod os børn, hun havde jo tid.

Hendes søn Eigild var voksen, så han tog ikke meget af hendes tid, men den blev brugt bla. til os børn. Når vi kom lød det altid: "Skal vi lege?" eller "Skal du lære noget?" Tit sad vi og spillede Ludo eller kort, eller vi nipsede, Lottes nipsenåle var så fine.

Da jeg var knap tre år fik jeg lov til at hjælpe Lottes gamle far med at male huset. Men ak og ve! Jeg måtte have syntes, at hvid farve var kedelig. I hvert fald tømte jeg den røde og sorte farve i spanden med hvidt og uha, hvor blev Niels Yde gal og jeg blev væk fra huset til han var taget hjem igen. Jeg gemte mig under mors seng.

I det hus der er sammenbygget med nr. 11, altså nr. 13 boede Eva og Kristian Rytter. Af deres børn husker jeg Richardt, Thorkild og Erik.

Richardt og min bror Holger legede tit sammen, men Thorkild kom aldrig uden sin lillebror, og lillebroren ville kun lege med John og det var John selvfølgelig træt af, men så legede de to hest og kusk.

Sjovt nok endte turen altid hjemme hos Rytters, for kusken skulle ind på 'kroen' og spise og så spænedede John, Thorkild og Holger ud i byen for at lege - synd for den lille Erik, sjovt for de store.

Kristian Rytter var hestehandler, men under krigen solgte han ikke kun heste, der var pludselig også pelse i hans lille hjem - men ellers husker jeg ikke så meget af det.

Vi må videre ned ad vejen, til Peter Jørgensen. Han havde en dejlig og meget smuk gård med en kæmpe stor rødbøg i haven. Peter var en sød, rund mand og hans kone Agnes var en hjertevarm dame og så pæn i tøjet, syntes jeg.

Jeg har nok været fire eller fem år og jeg var nede for at lege med Lisbeth, som var yngste barn der. Grete og Kurt, var i marken, hvor de hjalp til med at høste.

Lisbeth og jeg var i gang med at vaske dukketøj i en balje vand, der stod ude i bryggerset. Lisbeth fik overbalance og dumpede i baljen og hun hylede så højt, at Agnes kom springende ud til os.

Se, da var Agnes hverken pæn eller hjertevarm, hun var meget vred! Den balje vand var nemlig saltlage, som hun skulle bruge. Jeg blev ikke for at se, hvad der videre skete og min mor kunne ikke forstå, hvorfor jeg ikke gik ned til Lisbeth i lang tid derefter.

Min ældste bror Poul Henning tjente hos Peter Jørgensen, han var 'bettekål'. Forkarlen hed Henry og han kom hjem til mor og fik vasket sit tøj. Mor vaskede for mange af de unge, der tjente på gårdene i Harridslev.

Engang gik Peter Jørgensen og harvede i marken og Kurt skulle hente en madpakke til ham. Jeg tror min bror Vagn var med, i det mindste var min anden bror John med og han kom den dag slemt til skade.

Hestene blev nemlig forskrækkede over at se børnene, så de løb fra Peter med harven efter sig og lige hen mod John, som faldt, måske af skræk.

Men så drejede hestene af og harven ramte en sten og vendte rundt så den lå med tænderne opad. John blev alligevel ramt i baghovedet og fik en dyb flænge. Peter bar ham ind til læge Jeppe-Jensen, som syede såret sammen uden bedøvelse.

Johns kranie holdt, men det var en frygtelig oplevelse for Peter og naturligvis også for John, men også for min far og mor. John har den dag i dag et minde om ulykken i form af et stort ar i baghovedet.

Længere nede ad Kastanjevej, i det smukke stråtækte hus lige før børnehaven, boede min morfars fætter. Jeg kan huske han blev kaldt Gammel Karl.

Når morfar kom, skulle jeg altid med på besøg hos Gammel Karl. Det var jeg altid bange for, dog ikke for manden, men han havde nogle store bure hvori han holdt bævere og jeg var hundeangst for dem. Morfar og Karl morede sig over mig.

Nu må vi tilbage og ned mod Vang. For på Vangvejen nr. 1, ovenpå i en lille dukkelejlighed, boede Kirstine og Georg Larsen. Der kunne jeg rigtig godt lide at komme, for Kirstine var så sød.

Hun strikkede engang et par hvide sportsstrømper til mig med hulmønster og fine kvaster i siden. Alting hos Kirstine var så fint og sirligt.

Georg var karetmager og tapetserer og han lavede også seletøj. Engang jeg kom derover, sad han med et hundehalsbånd på og så helt ulykkelig ud. "Ja", sagde han, "nu skal jeg til at lave en rem, så Kirstine kan binde mig, for hun synes jeg løber for meget rundt".

Da jeg så gik ind til Kirstine, fortalte jeg hende, at hun var rigtig dum. "Jamen, hvorfor dog det, bette Søster?" spurgte hun, men jeg gik bare ud til Georg uden at svare hende.

Georg var så sjov, han kunne lave de værste kunster. Engang humpede han baglæns ned ad trappen med stift ben og da jeg spurgte ham hvorfor, sagde han: "Det er lige ved at falde af, men det vokser sammen igen, hvis din mor bager sandkage og jeg får et stort stykke".

Så løb jeg jo hjem, helt ulykkelig og sagde til mor: "Åh, Georgs ben falder af, hvis du ikke bager sandkage til ham". Og så kan det ellers nok være, at mor kom over til Georg i haven.

Kirstine og jeg var så forvirret, Kirstine fordi hun ikke vidste hvad der var foregået, og jeg fordi Georgs ben var vokset sammen uden sandkage. Men tænk, de voksne grinede bare!

Kirstine var barselshjælper sammen med frk. Nielsen, vores jordemoder her i Harridslev. Kirstine havde taget imod mange børn, jeg selv iberegnet. Hun var en rigtig dejlig reservemor, god til at lave mad, vaske, stryge og frem for alt, dygtig til at pusle om mor og barn. Kirstine og Georg havde en datter ved navn Krista. Hun var sygeplejeelev samme sted som en af mine kusiner, som var hos os, hver gang hun havde fri. Krista var også tit hos os. Hun drillede mig, så jeg gik hjemmefra med hendes sko og smed dem på Tvedegårds mødding. Efter den omgang var hun færdig med at drille, men jeg fik en endefuld af mor!

I stueetagen Vangvejen nr. 1 var der skole, fordi den rigtige skole var besat af tyskerne, men det husker jeg ikke meget af. Men de to mennesker, der flyttede ind derefter, Signe og Kristian Andersen (han var graver), dem husker jeg rigtig godt, for Kristian kunne ikke lide børn, så der kom vi kun, når han var på arbejde.

Vangvejen nr. 3 boede dengang en mand ved navn Niels Moestrup. Han havde kun få dyr, deriblandt en hest som hed Musse og den kom tit på besøg hos os. Den gik bare ind, når det passede den og stod så pludselig uden for vores køkkenvindue og ventede på en godbid. Et år spiste den næsten alle æblerne på vores Filippatræ. Så måtte Niels Moestrup til at binde Musse.

*Niels
Moestrups
ejendom
ca. 1935.*

I det lille hus på Vangvejen nr. 6, boede en meget gammel dame, Mariane Sørensen som altid var klædt i sort. Når jeg, sammen med mor, var på besøg hos hende, fik jeg altid hyldebærsaft og én tvebak. Mor var nervøs for, at jeg skulle spilde på dugen, for Mariane var jo så 'gammel' så det var nok anstrengende, at have mig med. Det hus som Mariane havde, overtog Kirstine og Georg Larsen, for Mariane var mor til Kirstine. Hun flyttede ind i et lille værelse og boede der til hun blev over 90 år. Nu er det hus jo desværre brudt ned, det var ellers så smukt.

Og så er vi tilbage på Vangvejen nr. 4.

Min mand Svend Erik og jeg købte mit barndomshjem efter min fars pludselige død i januar 1972.

Svend Erik havde job som repræsentant hos Hubert Eriksens kunstforlag i København. Jeg var i Stevnstrup børnehave, men var så heldig at få arbejde i den nye børnehave i Harridslev. Her arbejdede jeg indtil 1975, hvor vi blev lykkelige forældre til en lille pige.

Sådan er minderne fra min tidligste barndom ca. 1942 - 1947 her i Harridslev.

I overensstemmelse med Dorrit Pedersen, har arkivet fået lov til at fotografere huset, hvor hun og manden stadig bor.

Huset på Vangvejen 4, som Dorrit overtog efter sine forældre, Karen og Jens, og hvor hun, som næst yngste i en børneflokk på syv, er vokset op.

Innsidder J. Chr. Nielsen på fattighjælp.

Kilde: Arkivmateriale vedr. fattighjælp og anbringelse af børn i pleje.

Råby-Sødring Sogneråd 23. februar 1876.

Det høje Amt!

Herværende sogneråd tillader sig ærbødigst at forespørge det høje amt, om den sognerådet ifølge lovgivningen tillagte myndighed over fattige som og har årlig understøttelse må forstås derhen, at man kan fratage forældrene deres børn og udsætte dem til fremmede og for en kort tid indsætte forældrene på en arbejdsanstalt når disse vise forsømmelige med børnenes opdragelse og pleje.

Innsidder Jens Chr. Nielsen der i vinteren 1875 giftede sig med en enke med 5 børn har i det forløbne år modtaget til sig og sine af herværende kommunekasse 340 kroner dels i fødevarer og dels i penge, men da han skønt ofte gentagne opfordring fra sognerådets side, ikke søger efter evne at fortjene noget til familiens underhold så denne uagtet den betydelige fattighjælp dog vidst ofte lidet mangel og da der tilmed efter rygter skal føres et usædelig levned i hjemmet som må virke uheldig på børnene så har man tænkt at udsætte børnene i pleje og anbringe forældrene på tvangsarbejderanstalten i Mariager for derved at anspore dem til mere selverhverv.

P.S.V. Ærbødigst Christensen

Til det Kongelige Amt og Råby-Sødring Sogneråd

I anledning af foreskrevne skal man med hensyn til det opstillede spørgsmål om Sognerådets ret til at indsætte fattiglemmer i arbejdsanstalten, tjenstlig henviser til lov af 14. december 1810 §22 og §23, hvoraf nemlig fremgår at stedets politimester skal have deltaget i afvigelse af den resolution, hvorved lemmer indsættes. Skulle det være nødvendigt at indsætte begge forældre i anstalten på en gang, mens sognerådet selvfølgelig drager omsorg for børnene. Skulle forældrenes sæder være således at børnenes opdragelse ikke bør betroes dem, er amtet efter reglement 5. juli 1803 §11 jfr. Justitsministeriets skrivelse af 10. maj 1873 bemyndiget til, at fradrage dem børnene, må man mere for at dette kan ske, have meget nøjagtige oplysninger om forældrenes forfald.

Randers Amtshus 25. februar 1876

By og Herredskontoret i Mariager den 20. marts 1876.

Da fattiglem Jens Christian Nielsen ifølge Sognerådets skrivelse af 13. d.s. har vist modvillighed til arbejde approberes herved i henhold til lov 14. december 1810 §22 og §23 Sognerådets resolution, hvorefter han til straf herfor vil være at indsætte til tvangsarbejde i Arbejdsanstalten ved Mariager i 4 uger, og han kan som en følge heraf straks uden videre brevveksling afleveres til bemeldte anstalt.

Ved denne lejlighed tillader jeg mig at henlede Sognerådets opmærksomhed på Indenrigsministeriets skrivelse af 21. november 1863, hvori det bl.a. hedder:

”Når en familiefader, som nyder fast understøttelse af fattigvæsnet, viser sig forsømmelig i efter evne at bidrage til familiens fornødenheder, må Sogneforstanderskabet anses berettiget til, som betingelse for den ydede understøttelse at pålægge ham arbejde, samt til at anvise ham dette i en for vedkommende distrikt autoriseret Tvangsarbejdsanstalt, og han vil da kun kunne fri sig for at indtræde i en sådan anstalt ved straks at give afkald på yderligere fattighjælp; er han allerede indtrådt i arbejdsanstalten, vil han derimod ikke atter kunne forlade den uden efter forudgående anmeldelse om, at han renoncerer (giver afkald) på fattighjælp, ledsaget af forklaring om, på hvilken måde han formener fremtidigt selv, at kunne forsørge sin familie”.

Antageligheden af det opgivne selverhverv bliver at bedømme af Fattigvæsnets bestyrelse, eller for så vidt den pågældende skulle være utilfreds med denne afgørelse af vedkommende politimester jfr. lov af 19. december 1832.

De angivne regler må også gælde når en familiefader vel ikke har begæret fattighjælp eller måske endog har protesteret mod denne, men fattigvæsnet dog har været nødsaget til at tage sig af familien, fordi det er notorisk, at han lader denne lide mangel.

Når det ærede Sogneråd i henhold til denne bestemmelse og Anstaltens vedtægt §3, anbringer et fast fattiglem på anstalten, er det uforment at indhente Politimesterens Resolution og opholdets varighed er da ikke indskrænket til nogen bestemt tid.

P.S.V. Dahlerup i Råby-Sødring Sogneråd.

20. Marts 1816.

De Sættelyers jens Christian Nielsen ifølge
Lagnemads Lovbøde af 18. Febr. hos sig Hustru
hva til. betale, og for den betale i henhold til den
16. December 1815 § 22 og 23 Lagnemads Lovbode
herefter hans til. Prof. herfor vil være at indtræde
til Sværgerbide i Arbeidsanstalten ved Kjøbenhavn i
4 Uger, og han skal selv en stige heraf skrive som
videre Skrivning og løn vil bemæle indholdt.

Ved denne Sættelyer tillader jeg mig at henvise
Lagnemads Gjennemskendelse paa Indtægtsministeriets
skrivelse dateret af 21. November 1815, hvari
deskl. er. heder: „Naar en Sættelyer,
som nydte fast Understøttelse af Sættelyerens
ord, viser sig forsonlig i efter Evne at be-

Ansøgnen af vedkomne Sættelyer ifølge. Febr.
17. Decbr. 1815. De overangivne Regler om en god
gjætte naar en Sættelyer vil ikke have adgang
Sættelyer eller maatte ordet har prokurator
indsende, men Sættelyerens dog her var 2 ind
sigt til at søge sig af dem. Fordi det er indt.
sigt, at han lader dem indt. Hanzel.

Naar det er det Lagnemad, i henhold til den
Befælsmyndighed af Anstalten Vedlagt § 3 var
berogt af fast Sættelyer paa Anstalten, og
det inferor med et indskrevet Sættelyerens
Resolutor og Optakts Lovbøde end ikke ind.
skrevet til migers bekendt Tid.

H. H. Skrivning

De Råd & Lovning Lagnemad,

ang. til Familien Sættelyer.
hede, om Lagnemad Lovbøde,
skallat anse beklægt til som
Beklægt for den gode Lovbøde.
Hidtil er indføjet som i betale, samt til at
vise ham dette i en for vedkomne indt. indt.
indt. Lagnemad Lovbøde, og han vil des her
kunne føre sig indt. indt. i en ordet indt.
indt. indt. at give indt. paa god Lagnemad Lovbøde,
og han indt. indt. i Arbeidsanstalten, og
handt. ikke indt. indt. indt. uden
effe. Lagnemad Lovbøde om at han anse
indt. paa Sættelyer Lovbøde af Skrivning indt.,
paa hvilken Maade han forkomne Sættelyer indt.
indt. indt. indt. indt. indt. indt. indt.
indt. indt. indt. indt. indt. indt. indt.
indt. indt. indt. indt. indt. indt. indt.

Korrespondancen mellem
Råby-Sødring sogneråd
og de højere instanser.
Her ses de 141 år gamle
breve, sirligt håndskrevet
med blæk, stadig fine og
velbevarede.

Var der UFO'er i Harridslev?

Kilde: Niels Gaardsmand Lund Frandsen, Ø. Tørslev.

Året var ca. 1965, og det var flot sommer, - midt i høsten i Harridslev. På den tid var der meget snak om UFO'er. Så snart der var sket noget usædvanligt, var det nok et UFO, der var på spil?

Markerne var delvist høstet, men på det tidspunkt var mejetærskeren ikke helt almindelig på de mindre gårde, så arbejdet foregik med selvbinderen spændt bagefter traktoren. Derhjemme kørte jeg mest traktoren, og far sad bagpå og passede teknikken på binderen.

Kornsættene var sat i fineste orden, i lige rækker med 12 neg i hver. Så var det nemmere at tælle, hvor mange *traver*, der var i stykket.

Sådan en lun augustaften var der kaldt til generalforsamling på mejeriet i Støvring og min far, Lars Gaardsmand Frandsen, var taget afsted sammen med nogle naboer, bl.a. Søren Sørensen og Harald Kjær, og sikkert også Reinhardt Kristensen.

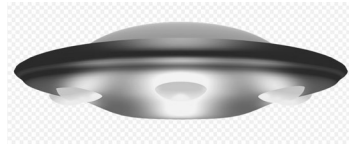
Måske var klokken omkring 23, da de gæve gårdmænd atter kørte hjem fra Støvring, og et besynderligt syn mødte dem, da de nærmede sig Harridslev. En lyskegle dansede op og ned, hen over vores mark med kornsættene, og det kan nok være, det var til stor undren. Alle i bilen skulle naturligvis med hen og have klarhed over, hvad det nu var for noget spøgeri.

Stor blev morskaben, da de kom hen til marken og så, hvad der var los: Kurt (Bager) Laursen kørte med en pæn fart i sin lille gule Citroën 2CV varevogn med de meget bløde fjedre op og ned ad marken i slalom mellem kornsættene. Bag på bilen stod/hang/hoppede Preben (EI)-Kjær på de fire rørbøjler, som ellers skulle virke som kofanger, og med bilens meget bløde affjedring kunne dette fine og usædvanlige lysshow således opleves på lang afstand.

Det kan nok være, at der blev grinet en del efter sådan et syn, også i nabolaget. Og mon ikke UFO'erne fik fred er godt stykke tid bagefter?

Det var jo ret utroligt, hvad sådan et par "de luxe" elektrikere kunne finde på af løjer!

Måske havde de hygget sig henne i John (Mekaniker) Steensgaards garage. De tre havde det altid meget sjovt sammen.

Et par år senere kom jeg selv, meget heldigt, i lære som elektriker, hvor Preben arbejdede og senere tog over, og det lykkedes vidst meget godt. Og hans humor var, og er sikkert stadig, helt intakt! Selvom arbejdet skulle passes, var der også plads til spøg og skæmt ind imellem. Vi havde i hvert fald mange gode og sjove timer efterfølgende.

PS - Elektriker "de luxe" var deres egen spøjse definition på en elektriker med installatøruddannelse.

Preben Kjær, fra Lindbjerg syd, har i adskillige år været autoriseret el-installatør i Randers by.

Kurt Laursen, fra Harridslev, blev faglærer for elektrikere på Randers Tekniske Skole.

John Steensgaard, fra Lindbjerg syd, har drevet mekanikerværksted i Harridslev, Udbyhøjvej 365, med speciale i Citroën.

En 100 år gammel autentisk krønike fra Lindbjerggaard.

En gammel fortælling om mine bedsteforældre Kirsten Gaardsmand og Niels Frandsens liv i Lindbjerg by dukker af og til frem i min hukommelse. Derfor har jeg nu besluttet at skrive den ned. Den har sikkert været fortalt flere gange før, og måske er noget derfra gået tabt og andet er blevet lagt til?

Mine bedsteforældre blev gift den 25. september 1908 fra Lindbjerggaard, hvor min bedstemor er født i 1884. End ikke denne dag og aften gik de helt fri af gårdens spøgeri; men det er en helt anden historie.

Dengang ejede min bedstefar Niels Frandsen, Ryttergården i Lindbjerg, matr. 11a, i dag Gl. Kirkevej 1. Senere flyttede de over i gården på modsatte side af Lindbjergvej, i dag nr. 92. Mine bedsteforældre havde således en stor del af deres aktive liv i Lindbjerg by.

Lindbjergvej 92 blev senere solgt til Karl Winther og en del år senere overdraget til sønnen Hans Winther. Jeg har selv haft fornøjelsen af, at have haft nogle sommerjobs med traktorkørsel hos Hans Winther.

Således lyder den gamle fortælling anno 2017:

En aften skulle mine bedsteforældre på familiebesøg på Lindbjerggaard, og dengang foregik turen med hestekøretøj. Da de nogle timer senere atter skulle age hjemad, var det blevet lidt halvmørkt, for bedst som de havde forladt gården og var kommet ud på vejen mod Lindbjerg by, kom et andet hestekøretøj imod dem i en rasende fart.

Da køretøjet meget hastigt nærmede sig stod det klart, at hestene var løbske og køretøjet helt ude af kontrol. Alle min bedstefars forsøg på at undvige det løbske køretøj mislykkedes fuldstændigt.

Hestene stejlede og var helt uregerlige, så der var egentlig kun tilbage at afvente den uundgåelige kollision.

Men netop som denne kollision burde ske, da forsvandt det løbske køretøj pludseligt og alt blev stille!

Det lykkedes dem da også, at få så meget styr på deres egne heste, at turen kunne fortsættes. De var naturligvis begge meget chokerede over den voldsomme hændelse, og ingen af dem sagde ét eneste ord på vejen hjem.

Måske troede de begge, hver for sig, at oplevelsen var ren og skær indbildning. Derhjemme gik der også en rum tid, inden de så småt begyndte at tale om det, men de var dog begge meget enige om, at de havde oplevet helt det samme fænomen, denne sene aften.

For god ordens skyld skal det nævnes, at mine bedsteforældre var aktive medlemmer af den lokale afholdsforening, så den voldsomme oplevelse har næppe skyldtes påvirkning af spiritus.

Derimod kunne det måske minde lidt om en oplevelse i tråd med de rygter, der verserede om den godt og vel 200 år tidligere så grusomme og hensynsløse fæstebonde på Lindbjerggaard, Lave Mortensen?

Skrevet til bladet af:

Niels Gaardsmand Lund Frandsen, født i Lindbjerg 1951.

Ø. Tørslev, 2017.

25 års jubilæum i Lindbjerg

Kilde: Arkivmateriale - Randers Amtsavis, lørdag 1. marts 1940.

Over hele Lindbjerg by flagedes der i går i anledning af lærer Jørgen Mortensens jubilæum, og lærerparret blev i løbet af dagen genstand for megen opmærksomhed.

Skolebørnenes deputation var den første den ankom og overrakte en sølvflagstang med silkeflag. Deputationerne kom derefter rask efter hinanden; bl.a. fra dilettanterne, skolekommissionen, menighedsrådet, lærer Mortensens kolleger i kommunen, beboerne og gamle elever i Lindbjerg og flere andre.

Så man ind i lærerparrets stuer, var det som at se ind i en blomsterforretning med blomsterkurve, potteplanter og buketter, som alle var kommet med i dagens anledning.

Til festen i forsamlingshuset om aftenen, som var arrangeret af beboere og gamle elever i Lindbjerg, var indbudt lærer Mortensen med familie, forhenværende og nuværende præster, kollegerne i kommunen, sognerådsformanden og skolekommissionen. Da lærerparret ankom, spillede musikken og forsamlingen rejste sig.

Smedemester Rasmussen bød velkommen på komiteens vegne, og et særligt velkommen til hr. og fru Mortensen samt deres sønner. Taleren takkede for, hvad lærer Mortensen har betydet ikke alene i skolen, men også for byen både indadtil og udadtil.

Efter sangen "Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord" blev kaffen serveret og man gav sig i lag med det rigelige og smukt dækkede kaffebord.

Ved kaffebordet sang man "Morgenstund har guld i mund". Derefter takkede pastor Lindskrog som formand for skolekommissionen, for det gode samarbejde der altid havde været. Han fremhævede lærer Mortensen, der med ansvarsfølelse stadig fornyede sig for arbejdets skyld; hans alvorlige interesser gør ham til en dygtig lærer.

Gid lærer Mortensen endnu i mange år må være Lindbjerg en god mand. Endvidere takkede pastor Lindskrog fra menighedsrådet lærer Mortensen som organist.

Efter "Der skinner en sol" takkede pastor Jeppe-Jensen lærer Mortensen for den tid de havde arbejdet sammen. Jubilaren er en personlighed og et menneske med rige evner, en mand af dyb og stærk alvor. Gid de kommende år må blive lyse og lykkelige.

Efter at en sang som var forfattet i dagens anledning, var sunget, takkede sognerådsformand Chr. Vinther på sognerådets vegne. Lærer Mortensens gerning er foregået til alles tilfredshed og Lindbjerg kan være stolt af sin degn. På sognerådets vegne overrakte taleren jubilaren en gave.

Svend Lauritzen takkede for sin skoletid og for den interesse lærer Mortensen og hans hustru udviste for ungdommen. Taleren bad gamle elever, der var til stede hjælpe sig med at udbringe et leve for lærerfamilien.

Gårdejer Th. Lauritzen takkede på sin hustrus og egne vegne for de skoleår deres børn har haft. Børnene har altid være glade for at gå i skole og lærer Mortensen har haft en god hjælper i sin hustru. Taleren motiverede et leve for lærerparret.

Efter sangen "Er lyset for de lærde blot" takkede lærer Pedersen fra Harridslev sin kollega for godt samarbejde gennem 25 år. Mortensens rige evner har vi andre også haft nytte af.

Derefter læste pastor Lindskrog et stykke af Jakob Knudsens bog "Lærer Urup" og derpå talte lærer Almose fra Albæk, der bragte lærer Mortensen en kollegial tak og hilsen.

Efter sangen "Når vinteren rinder i grøft og grav" fortalte lærerparrets søn, Jørgen Christian Mortensen, et par oplevelser fra skoletimen som elev, og samtidig nogle minder som søn. Han takkede sine forældre for hvad de havde været for ham og hans bror.

Fru Nielsine Bertelsen, Linde, mindedes for 25 år siden med glæde. Hun takkede for de fire skoleår hun havde haft ved lærer Mortensen.

Derefter oplæste pastor Lindskrog telegrammerne, der var tilsendt i dagens anledning.

Prokurist Andersen, Randers, takkede som familiemedlem byens beboere, fordi han havde fået indbydelse til at overvære denne storslåede fest.

Folketingsmand Edvard Sørensen, takkede på sine børns, sin hustrus og egne vegne for det, lærer Mortensen havde været for dem i og efter skoletiden og for det venskab der altid har været mellem lærerfamilien og hans egen familie. Lærer Mortensen forstod i en sjælden grad at interessere børnene.

Lærer Mortensen bragte derpå en tak til alle som havde været med til at gøre jubilæumsdagen til en festdag, alle, som havde udvist opmærksomhed, til de unge, som alle var gode, gamle elever, til nuværende elevers forældre og til festudvalget, som havde lagt et stort arbejde i festen, og til alle der havde bidraget til festens forløb.

Jeg har engang imellem følt at børnenes øjne kunne tindre og det har jeg været glad for. Jeg har gjort mit arbejde, men ikke altid sådan, at jeg har været tilfreds dermed.

Jeg har fået skyld for at være gammeldags, men jeg har dog prøvet og forsøgt med det nye og vraget og valgt det, jeg har syntes om. Jeg har forsøgt at forny mig selv. Jeg har haft mange glade timer i skolen og jeg er glad for at høre at også børnene har været glade for at gå i skole.

Tak for tilliden og tak for alle gaverne. Tak for de smukke ord der er sagt i aften. Tak for alt fra min hustru og mig.

Lærerparret gik nu rundt til alle tilstedeværende og hilste på dem og med sangen "Guds fred er mer' end englevagt" sluttede den smukke fest.

Den føjedes ind som et led i kæden af begivenheder, der har knyttet stærke bånd mellem lærerhjemmet og beboerne i Lindbjerg.

Lidt om Jørgen Mortensen og fru Andrea.

Jørgen Mortensen var født 30. november 1888 i Ellede, Raklev sogn, Holbæk amt ... i dag er Raklev den nordvestligste del af Kalundborg.

Hans far var mejerist og hed Hemming Christian Mortensen og hans mor hed Ane Mathilde Mortensen f. Jensen.

Andrea Johanne Jensen var født den 25. januar 1890 i Støvring sogn, Randers Amt. Andrea var datter af gårdmand Kristen Jensen og hustru Dorthea Kirstine Rasmussen.

Parret blev viet i Sct. Mortens Kirke i Randers den 10. januar 1911. Ved parrets vielse ses i kirkebogen, at Jørgen Mortensen da boede Mariagervej 45a, og Andrea boede Markedsgade 23, i Randers.

Jørgen Mortensens lærergerning tog sin begyndelse i 1909, da han som 21 årig havde sit første arbejde på Randers Realskole. Her var han indtil 1913. Senere samme år fik han arbejde på Snæbum skole som enelærer og var der til 1915.

I 1915 kom han til Lindbjerg og i 1940 holdt han sit 25 års jubilæum! Han har afsat et kolossalt fodaftryk i Lindbjerg og omegn.

Jørgen Mortensen fortsatte sin lærergerning helt frem til 1953!

Hele 38 år som lærer samme sted; ikke så mærkeligt, at så mange fra lokalområdet var med til at fejre lærer J. Mortensen og fru Andrea. Jørgen Mortensen døde 18. december 1974 i Kolding.

Herunder ses Jørgen Mortensen afbilledet fra ung til ældre i Lindbjerg Skole.

Hvorfor nu lige udtrykket ”skøde”?

Kilde: Nørhald Egns-Arkiv - Niels Gaardsmand Lund Frandsen.

I det danske sprog anvendes mange pudsige og spændende ord og udtryk med dobbelte betydninger. Flere af dem har en historisk eller måske en anden lidt underlig oprindelse, heriblandt ordet '*skøde*'.

Et skøde kan i ét tilfælde være en del af tovværket på en sejlbåd, i et andet tilfælde kan et skød være et gemmested, eller det rare sted på skødet hos mor eller far. Det kan også være nogle der sidder med hænderne i skødet, eller det kan være en nyttig del af en beklædningsgenstand, såsom et frakkeskøde.

Slår man ordet op på Google, ser man en masse tilbud fra advokaternes hjemmesider, idet '*skøde*' til dagligt oftest bruges om det handelsdokument, der beskriver ejerforholdet for jordstykker og fast ejendom.

I et dokument på Nørhald Egns-Arkiv findes en beretning fra det tidligere Stangerum sogn, og her beskrives meget levende et *skødes* oprindelse og det at *tilskøde* fast ejendom, således (delvis afskrift):

På et højdedrag øst for Stangerum by lå førhen en tingshøj, som dog nu er sløjfet. På tingshøjen lå fire store sten i en firkant, hvorimellem der var anbragt fire planker, kaldet '*Tingstokkene*'. I midten lå en noget større sten, kaldet '*Tyvestenen*'.

Når Tinget skulle begynde, udtog herredsfogeden, som var en velagtet bonde fra herredet, otte af de fremmødte mænd og udnævnte dem til '*Stokkemænd*'. De tog herefter plads på Tingstokkene, to mand på hver planke, og Tinget var sat.

På tingstedet blev tvistigheder afgjort; tyve og stimænd blev dømt og handler mellem folk blev indgået. Hvis en mand havde solgt et stykke jord til en anden, skulle de to mænd mødes på Tinget, for at få handelen afsluttet og bevidnet (tinglæst).

Det gik til på den måde, at sælgeren gik indenfor de fire stokke, bærende på noget jord fra sin mark i sit *frakkeskøde*. Derpå erklærede han højt og tydeligt, at han havde solgt jord til den anden mand, som han bød indenfor de fire stokke, for at få den handlede jord *tilskødet*.

Køberen trådte derfor indenfor tingstokkene, og holdt sit frakkeskøde frem. På symbolsk vis hældte sælgeren jorden fra sit eget skøde over i køberens, og hermed var jorden overdraget til ham.

Stokkemændene rejste sig nu op, og hånd i hånd sværgede de på, at tilskødningen var foregået på lovlig vis.

Stangerum var iflg. beretningen et selvstændigt sogn, med eget Ting i 1551, men kom nogle år senere til at høre under Dalbyover sogn. Det berettes, at Ting-handlinger derfor blev afholdt dér, bla. i 1686 og 1687.

I vinteren 1746 foregik det i Kastbjerg by. Det må have være en kold omgang på Tingstokkene, for ved en bevilling den 22. april 1746 blev Tinget flyttet til (Retten i) Mariager, hvor det findes den dag i dag.

Hvorvidt der efterfølgende, for 3-500 år siden, blev udfærdiget et fysisk dokument på handelen, melder historien ikke noget om. Det kan for tidspunktet sagtens være noget tvivlsomt.

Men alligevel kunne det berettede vel næppe kaldes en *skødesløs* handling?

Knapt så underholdende foregår den slags handler, her i 2017. Det sker ofte fra hjemmekontoret, elektronisk pr. e-mail, NemID og Tinglysning retten i Hobro!

Et ordentligt lidkøb er vist efterhånden også en sjældenhed!

Herunder ses forskellige former for skøder.

Knud Jensen, en af de gamle i Kærby.

Kilde: Randers Dagblad, 5. februar 1917, af Chr. Wammen.

Torsdag den 8. februar begraves på Kærby kirkegård gamle Knud Jensen af Kærby, veteran fra 1864.

De lister af nu, en efter anden, de sidste gamle krigere, som oplevede nogle af Danmarks mest bevægede dage i den nyere tid; om få år vil de sidste være gået til "Ryes Brigade", både dem fra den første og den anden slesvigske krig, så ingen mere fra selvoplevelsernes baggrund kan fortælle os om sine blodige våbenlege. Nogle af vore interessante personligheder vil hermed være forbundne og det er os derfor pålagt at hædre deres minde, så godt vi formår.

Gamle Knud Jensen blev født i Kærby den 9. juni 1830 af forældrene, gårdmand Jens Knudsen og hustru, Mariane Espensdatter. Moderen døde fra ham, da han kun var 7 år, men Knud fik alligevel en hyggelig barndomstid sammen med en god og trofast stedmor og faderen, som opnåede den høje alder af 98 år.

Sine ungdomsår tilbragte han i hjemmet, hvor han i forening med yngre søskende hjalp forældrene med gårdens drift, indtil han i 1853 i 16 måneder måtte til Kiel for at lære soldatertjenesten. Herefter var Knud atter nogle år i hjemmet; men i 1864 blev han indkaldt sammen med en bror og mange andre brave ungersvende for at værges om Thyras gamle truede vold.

Det blev den store begivenhed i Knud Jensens liv, og minderne om, hvad han her kom til at leve med i, hørte stedse til hans allerkæreste, som han gerne ville fortælle om. Det var ikke stortalende ord, man fik at høre, thi sådanne lå slet ikke for denne rolige og støtte mands karakter; men jævnt og stilfærdigt skildrede han sine indtryk, således som de under selve begivenhederne havde fæstnet sig hos ham, medens begejstringens ild så umiskendelig farvede det gamle, smukke ansigt med en hellig glød, der uvilkårlig måtte gribe enhver, som hørte derpå.

Få dage før Knud Jensens død sad jeg i aftenskumringen ved hans seng og talte med ham for sidste gang.

"Jeg er egentlig ikke syg", sagde han, "men jeg er så træt og kan ikke holde mig varm. Min tid er vel ikke lang; men jeg ligger og taler med Vorherre derom og beder mit Fadervor hver dag, og derfor er jeg slet ikke angst for døden".

Så gled tankerne lidt efter lidt ligesom ad vante veje halvtredsindstyve år tilbage og standsede ved 1864; "Ja, det var omtrent ved denne tid, at jeg blev indkaldt til krigen. Den 18. januar mødte jeg sammen med mange andre i København, hvor der gik nogle dage med udlevering af våben og munderinger, inden vi ad søvejen kom over til Sønderjylland og marcherede til Dannevirke.

Her lå vi en tid og ventede på, at kampen skulle begynde og vi havde nok lyst til at komme i lag med tyskerne, så da vi den 5. februar blev purrede ud, troede vi, at nu gik det løs; men snart blev vi dog klar over, at det var en fejl vej, man førte os.

Det blev en hård tur nord på; vejene var glatte af islag, som piskede os lige ind i ansigtet, så både folk og heste gled om, og mange blev liggende, indtil ambulancen kom og samlede dem op. Oberst Max Müller måtte jo kæmpe med fjenden, som satte efter os; men endelig nåede vi da Als og Dybbøl, hvor vi forskansede os så godt vi kunne, for at tage imod tyskerne.

Vi var jo desværre alt for få imod både prøjserne og østrigerne, og vore geværer var gammeldags våben, men alligevel holdt vi stillingen i 10 uger, skønt de i al den tid, både dag og nat, beskød os med bomber og granater og flere gange prøvede på at tage os. Vorherre har været god imod mig og på vidunderlig måde reddet mit liv mere end ved én lejlighed. Jeg var i skanse nr. 2 under den tapre Løjtnant Anker, og han kunne nok sætte mod i os; men skanserne blev efterhånden så forskudte, at vi kun dårligt havde ly i dem.

En gang dumpede der en bombe ned til mig og jeg kunne se, at den snart ville springe, da det røg ud fra dens lunte, så jeg turde ikke løbe forbi den, men satte mig i den fjerneste krog og fik nogle sandsække slæbt hen over mine ben og mit underliv og således gav jeg mig Gud i vold, for jeg troede mit liv skulle slutte. Det varede længe, syntes jeg, inden bomben eksploderede; men endelig skete det og - jeg tog slet ingen skade. Kun jord og grus raslede ned over mig.

En anden gang, da jeg gik ind ad døren til en af skanserne, kom en granat farende forbi, hvor jeg lige havde stået. "Åh, hvor var du endda heldig", sagde mine kammerater, "havde du været et skridt længere tilbage, ville granaten have taget begge dine ben".

Den 18. april var nu alligevel den varmeste dag. Vi kæmpede så godt vi kunne og mange faldt; men den ene skanse efter den anden blev erobret af fjenden, så en del af os blev omringet og fanget, og deriblandt var også jeg.

Der vankede adskillige knubs og kolbeslag, inden vi kom igennem og om bag fjendens front, skønt de tyske officerer sagde, at vi var tapre danskere og ingen måtte gøre os fortræd; men de fjendtlige soldater var ophidsede og råbte, at vi var ikke bedre værd, fordi vi havde skudt deres kammerater.

Én satte bajonetten temmelig hårdt ind mod brystet af mig og jeg troede næsten han havde stukket mig ihjel. "Kammerat!" sagde jeg, men tyskeren greb efter min feltflaske, som jeg løsnede og lod falde og så tog han bajonetten bort, medens jeg skyndte mig at komme væk.

Det var ellers sådan en pæn flaske indsyet i læder, som jeg nødigt ville have været af med, men jeg var jo allerede gjort våbenløs og kunne ikke sætte mig til modværge.

Alle vi fangne, omtrent 1600 mand, blev nu ført syd på og den første nat tilbragte en del af os i Flensborg kirke. Her kom de dansksindede til os med varm mad, og både øl og sødsuppe og meget andet, som gjorde godt ovenpå den hårde tur og jeg fik skrevet et par ord hjem til mine gamle forældre; men vi skulle langt længere bort.

I Berlin opvartede de os med ærter og flæsk, som smagte udmærket, og så måtte vi atter afsted, helt over til Posen (nu Poznan i Polen) hvor vi måtte gøre fæstningsarbejde i 4 måneder.

Der havde vi det efter omstændighederne godt nok, skønt vi var i fjendens vold. Arbejdet kunne vi sagtens komme over, men kosten var lidt tynd og vi længtes svært efter at komme hjem.

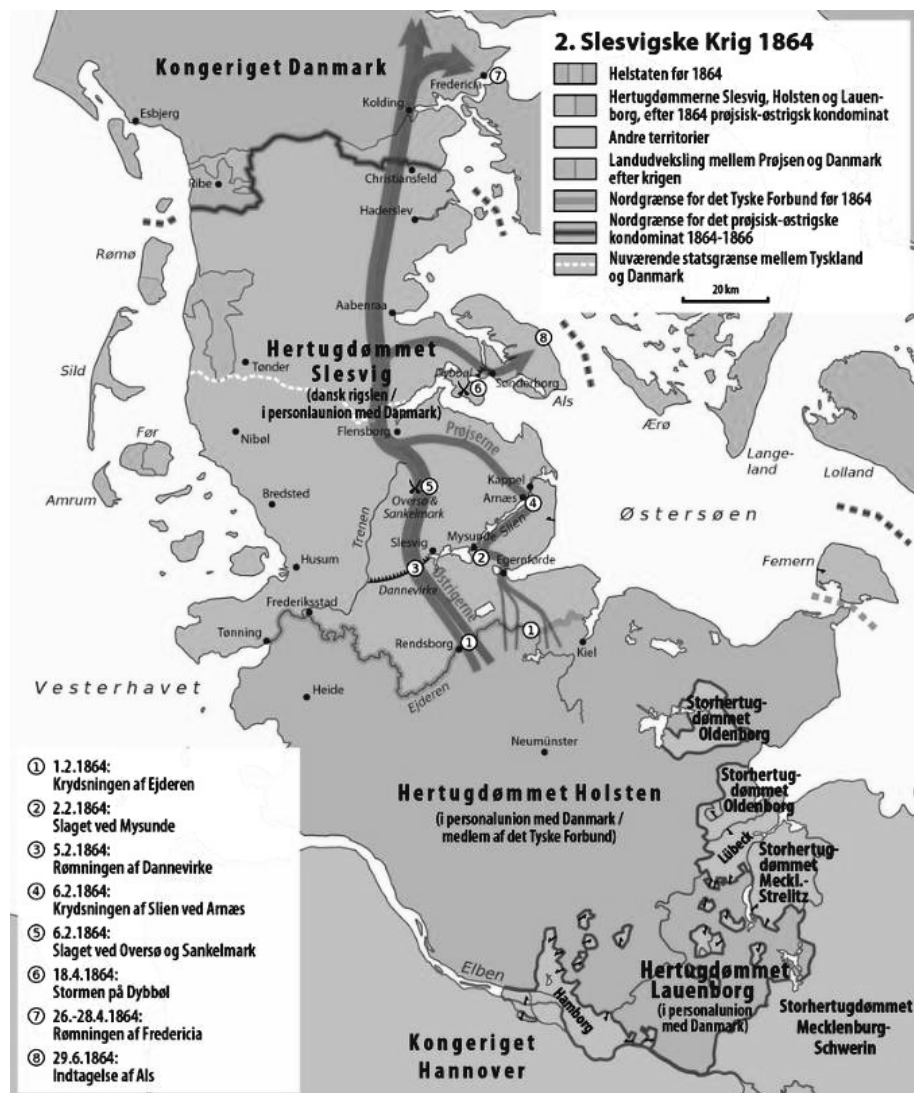
Endelig slog da også befrielsens time, da fredsforhandlingerne havde varet en stund. Over Stettin kom vi ad søvejen til København, og den 20. august var jeg atter i Kærby.

Vorherre skal have tak, fordi han bevarede mit liv og helse! Han vil også trods nederlaget i 1864 bevare det danske folk og vort kære gamle fædreland".

Her tav den gamle veteran. Han var blevet træt og minderne overvældede ham. Da jeg nogle dage senere atter sad ved hans leje, var han gået ind til "Ryes Brigade".

Her ser man hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg samt Danmarks grænse ved Kongeåen.

I nederste venstre hjørne er angivet datoerne for de forskellige slag.

Men i Kærby vil mindet leve om en retsindig, interesseret og stout bondemand, der inderligt ville have glædet sig, hvis han havde oplevet Sønderjyllands genforening med moderlandet og set sine allerkæreste drømmes opfyldelse.

Nogle år efter krigen, den 24. juni 1871, havde Knud Jensen giftet sig med Ane Kirstine Nielsdatter Skjøtt, i Kærby kirke, og i den forbindelse blev han gårdejer i "Bondegården", som hun var datter fra.

Knud Jensen og Ane Kirstine fik sammen 7 børn og "Bondegården" blev i familien. Ane Kirstine overlevede ham en kort stund. Hun blev 87 år.

Knud Jensen, 86 år, døde den 31. januar 1917 ... for 100 år siden.

Knud Jensen, til højre på billedet, fotograferet sammen med en soldaterkammerat. (Ved Knud er der et kryds ved foden)

Knud Jensen og Ane Kirstine Skjøtt blev gamle sammen, trods alt.

Knud blev 86 år og Ane Kirstine blev 87 år.

Spørgsmål.	Svar.
Er du et Døds faldt Mand?	
Quellen Dag og hvilket Navn er Du født?	Knud Jensen
3 hvilket Navn har Du brolaget i Krigen?	1300 Geo. Jensen
Hvilket Regiment (Infanteri) tjente Du brolaget?	22 Regiment
Hvilket Compagni, Escadron eller Bataillon var Du i?	3 Compagni
Quellet Nummer havde Du?	Nr. 222.
Hva og til hvilket Dag var Du tjenstgjørende?	13 Junius - 18 Aug 1864
Ljante Du som Menig eller som Befalingsmand?	Menig
Hvor Du laaret i Krigen?	Nei
Har Du ligget paa Vagter? Hvis ja, hvilket?	Nei
Hvor Du, fangen i Krigen? Hvor og hvor?	18 April, Slaget paa 2. Gylden
Har Du Bestien eller Umulighedsforlegelse? Hvilket Nummer har Du som Bestienstjenest?	Nei
Er Du Medlem af „De danske Hænderestens Selskab“? 3 hvilket af dems Afdelinger og i hvilket Nummer laaret Du?	Ja Mærings Afdeling, Nr. 20220
Quellen er Døds uansetede Stilling?	Spanifald
Har Du et eller flere Børn? Hvis ja, hvor de er i en Højskole, hær, hær, hær, hær og de ophold.	Anders Ant. Gylden Hæred, April 1864
Hvilken er Døds uansetede Navn?	Knud Jensen, Afdeling for Mærings

Bevilling
J. Hansen

Erindringsmedalje

Efter krigen i 1864, kunne de soldater som havde deltaget, indsende en ansøgning, for at blive tildelt en medalje.

Ansøgningen skulle indsendes til Krigsministeriet.

Den såkaldte Erindringsmedalje blev godkendt, hvis ansøgningen var korrekt udfyldt.

Knud Jensens ansøgning ses her tv. med mange detaljer.

Sammen med Erindringsmedaljen sendte man også et Diplom som tak, for at have deltaget i kampen for Fædrelandet.

Medaljen var privat eje og ville, efter ejerens død, gå i arv til efterkommerne.

Malkøllen i Kærby

Kilde: Arkivmateriale - Randers Amtsavis 1974

Vest for kirken i Kærby, hvor Guldgaden løber med den gamle Kongevej, ligger Mahule, en tidligere grus- og lergrav, der senere blev planeret til sportsplads, men på det gamle bykort fra 1791 er opført som fællesjord.

Der var meget fællesjord i Kærby, hele området mellem gårdene på begge sider af bækken og kanterne ved branddam og veje. Fællesjorden blev delt op i små parceller, der hvert forår blev lejet ud ved en slags auktion ved gadegildet, som oldermanden indbød til, omkring den 1. april. Oldermandsbestillingen gik på omgang og gadegildet holdtes enten hos ham eller i bysalen.

Gadegildet begyndte om eftermiddagen ved 15-tiden og indledtes med et par dramme, som godt kunne blive til nogle stykker, mens man holdt auktion over gadejorden. Man havde erfaring for, at jo flere dramme der gled ned, des mere gik udlejningspriserne op. Pengene, der kom ind, som regel 150 kroner, blev brugt til fællesopgaver i byen, f.eks. oprensning af gadekær og grøfter, reparationer ved bysal og køllen.

Når auktionen var overstået, spiste man aftensmad, der efter ældgammel tradition bestod af flæskepandekage og kaffepunch og ud på aftenen kunne stemningen godt stige til de helt store højder.

Den gamle bylaugsprotokol, der går tilbage til 1881, fortæller lidt om hvad der blev konsumeret ved det årlige gadegilde, f.eks. havde man i 1887 til gildet den 29. marts, indkøbt 8 snese æg, 6 pund flæsk, 4 pund sukker og 10 pletter brændevin, som i alt beløb sig til 12 kroner og 60 øre, hvilket jo ikke var urimeligt for et muntert gilde.

Bylaugsprotokollen beretter også om udgifter til køllen, hvor malten til ølbrygningen blev tilberedt.

Om maltgøringen i gamle dage fortæller sognefoged Kr. Skjøtt, at man hjemme på gården fyldte et trækar halvt op med byg, hvorefter der blev hældt vand på til det stod op over kornet, som i løbet af et par dage opsugede vandet. Det våde korn blev så lagt ud på et lunt sted på loftet og dækket til med sække, så det kunne tage varme og spire. Og i løbet af 5-6 dage var kornet gennemspiret og groet sammen til en stor kage, der blev gnedet ud mellem hænderne og igen dækket til nogle dage, hvorefter processen gentog sig. For at blive til malt skulle det spirede korn tørres over varme og røg.

Hele processen med varme og røg foregik i maltkøllen i Mahule.

På gamle bykort ses køllen angivet at ligge tæt ved den nordre skrænt i Mahule. Et lille hus på ca. 5 gange 3 meter og med en dør på den ene langside. Midt i huset var der et muret ildsted - en såkaldt gris, hvor der blev fyret med kvas og tørv. Røg og varme drev op gennem et gennemhullet bræddeloft over ildstedet. På dette bræddeloft blev kornet breddt ud og det tørrede i løbet af et par dage.

Engang imellem skulle fyrpasseren op og rode rundt i kornet, og det sved jo i øjnene oppe på det røgfylde loft. Den færdige malt opbevarede hjemme på gårdene i en trækiste klar til brug ved ølbrygningen.

Det skyldtes uden tvivl hensynet til brandfaren, at man afstod fra at tørre malten hjemme på gårdene og i stedet byggede en fælles kølle ude i grusgraven Mahule, engang tilbage i 1700-tallet.

Den gamle kølle blev efterhånden så medtaget, at man i 1881 ofrede møntørv på den for 25 øre, og 2 år efter fik den en større reparation for hele 2 kroner og 75 øre, bl.a. skulle bræddeloftet til stadighed vedligeholdes.

I 1890 har man ifølge bylaugsprotokollen nedrevet den gamle kølle og indkøbt mursten til en ny, der blev placeret midt i Mahule og var i brug til omkring første verdenskrig.

I dag er sporene slettet og ingen kan mindes maltkøllen i Mahule.

Maltekøllen i Mahule

Solen slænger guld på rude
rødmende i glød.
Bag ved skyens gyldne pude
strålehavet flød.
Bøgetræet hist ved skolen
fik det sidste kys af solen.
Selsomt aftenvindens tone
hvisker i dets kronse.

Ensomt langt fra alfar-veje
har du fundet skjul.
Lændlig fred du har i øje
ved Sct. Hans og Jul.
Kjærby skole, Kjærby kirke
Kjærbyfolk i ærligt virke
" I samdrægtighed vi frede
om vor gamle rede ! "

Chr. Wammen

Under Engedaalen silver
Helligkildens væld.
Græsset bliver ikke mere
trampet Valborg kvæld.
Finder man ej mer derude
Potteskår og gamle klude,
helsebod dog bringer klangen
end af lærkesangen.

Kæmpehøjes hvalvte buer
tager dig i favn.
Kærets blomsterkrante thuer
sæv dig kendingsnavn.
Tusind brune tørveskruer
nærer arnens sunkne luer,
når det kryger vildt derude
bag den frosne rude.

End fra Swaldrøbakken gjaelder
ofte børneleg,
medens aftenuggen falder
over månens bløg.
Hist hvor mosekønen brygger,
trætte øg i kærret tygger.
Hørsegøgen slår sin bue
over mosetue.

Hvor den "Gyldne gade" svinger
si's ad hedespor,
sand og dybe hjulslag tvinger,
indtil lyngen gtor.
Der i længst henfærne tider
så man kongetoget skrider.
Hvor sig kirkebanken hæver,
kongeblikket svæver.

KJÆRBY hjemstavns-sang

mel.: Danmark dejligst - -

Bøndeby på grensverpude
langs med dalens væld.
Ensomt sidder jeg bag rude
drømmende i kvæld.
Her jeg fundet har mit virke
i dit skolehus og kirke,
lyttende til Mindebakken
rislende bag hækken.

Under bakkehæld du søger
ly for vestenvind.
Elmetræet kronen krøger
over kirketind.
Klokkeårnet imod østen
sender kirkeklokkerøsten
over byens lave tage
grå og lyse dage.

Aens løb i sving og bugter
snor sig langs din fod.
Stejle banker, dybe slugter
skabte brørens flod.
Mellem ager, eng og hede
som en liden lærkerede
dukker sig mit hjem bag hækken
nær ved Høлкеbækken.

Brikker fra Hald og Stouby

Kilde: Arkivmateriale, skrevet af Henry T. Kjær 1977.

Res. Kapellan i Hald, nu bosiddende i Horsens.

Stouby

Fra Hald Mølle skråner vejen meget stejlt ned mod Stouby, og et stykke vest for vejen ligger møllerens grusgrav. Her har jeg ofte været nede efter grus og sand, men jeg måtte ikke køre derned alene med hestene, for det var farligt at færdes i en grusgrav. Man gyste lidt mens man skovlede på vognen og skottede ofte op mod den stejle skrænt. Det var ligesom, der var noget ondt og uhyggeligt, noget dulgt og lunefuldt ved sandskrænter, for ofte hørte vi om mennesker, der var blevet begravet i en grusgrav, sommetider både hest og vogn, og børn der legede i grusgrave var omkommet under flere tons sand.

Sand er tungt, har en høj massefylde og ofte var det svært for to heste, at trække et stort læs sand op af graven, og man hørte de grueligste historier om mænd, der piskede løs af alle kræfter på de arme bæster, for at få dem i gang med læsset, ja, en mand havde endda tændt ild under sine heste, for at få dem til at flytte skankerne. Sådanne dyrplager skulle meldes, men hvem ville gøre det? Man tænkte på naboskabet og de arme dyr var stadig underkastet en lunefuld ejers behandling.

Til tider arbejdede der to mand i grusgraven og de havde ved hjælp af gamle salpetersække indrettet en slags hule, hvor de kunne spise deres madpakker, når vejret var dårligt. Engang kom vi, nogle drenge forbi, og smuttede lige ind i arbejdernes hule og tog et par slurke af deres øl.

Så dumper vi lige ned i Stouby, det vil sige 'by' er der ikke meget af. Der er ligesom et hul i gårdrækken på nordre side af vejen. Gårdene er flyttet op på bakken ved vejen, der fører til Øster Tørslev. De to gårde, som i hundreder af år har ligget ved siden af hinanden nede i byen, ligger nu over for hinanden deroppe på bakken. På sydsiden er det Højstedgård og på nordsiden er Syrenvang.

Den sidstnævnte gård hørte i mange år under kronen, men i 1589 kom den under Århus Domkirke. I 1664 beboes den af Jens Nielsen, og det er en af hans efterkommere, der endnu bor i gården. Slægterne fra de to gårde er gift ind i hinanden flere gange, og slægtsudredningen kan ofte være meget vanskelig.

Dog har jeg fundet ud af, at have forfædre fra begge disse gårde, men slægtsforholdet kan læses af mine anetavler, som ligger i Nørhald Egns-Arkiv i Tvede.

Stouby blev rigtig kendt under 'Grevens fejde' idet én af byens beboere blev henrettet for at have været med i bondeoprøret under Skipper Clement. Han hed Thomas Kjeldsen og havde vistnok været med til at brænde Demstrup af, hvad hans sønner dog benægtede. Men der lever sikkert efterkommere af den henrettede Stoubymand på egnen endnu.

Der var en lille skole i Stouby med et jordtilliggende, og over dette regerede lærer Mondrup, hvis søster for øvrigt var gift med lærer Jensen i Hald. Der var også en lille smedje i byen.

Ad vejen mod øst Hald kom man forbi gården Aldersro, hvor slægten Vestergård sad og vel sidder endnu. Nu nærmer vi os er større bevoksning, Krattet, hvor 'Krat-Karen' boede i et lille hus. Man følte sig som Hans og Grethe, når man var på vej til 'Krat-Karen'.

Men Hald sogn strækker sig også langt mod øst, helt ned forbi Stoubygaard, hvor skellet til Øster Tørslev var. Kørte vi videre, kom vi til Øster Tørslev Vestermark, og her boede min moster Karen, som var gift med Carl Andreasen, der for øvrigt var en halvbror til smeden Jens Mogensen i Tørring.

Ofte når jeg var på ferie dernede ved moster Karen og onkel Carl, kunne jeg komme til at længes hjem, men så gik jeg udenfor og i det fjerne kunne jeg tydelig se Hald Mølle dreje sine vinger, og ved synet af det hjemlige, forsvandt hjemveen.

I dag hejser vi hundehvalpene op i flagstangen, sagde min fætter Vigggo, og så blev hele kuldet puttet i en sæk, fik et par ture op til knoppen og blev så lukket ud igen til en hylende hundemor!

Engang var der 'familieopløb' dernede og vi var en masse børn samlet. Vi havde naturligvis allesammen vores pæneste tøj på, sikkert matrostøj for manges vedkommende. "Går I ud og leger, skal I passe på ikke at snavse jer til" sagde vore mødre.

Ud kom vi, en efterårsdag, hvor der lige var blevet kørt roer ind, så rigtig fedtet var det, så den mødrende formaning var ikke uden grund. Vi skulle så lege slagter og fandt noget, der lignede knive.

Nu skulle nogle roer være grise, som skulle slagtes og én af os skulle være slagter, mens alle vi andre skulle skrige og hyle meget højt, hver gang 'slagteren' stak kniven i en roe.

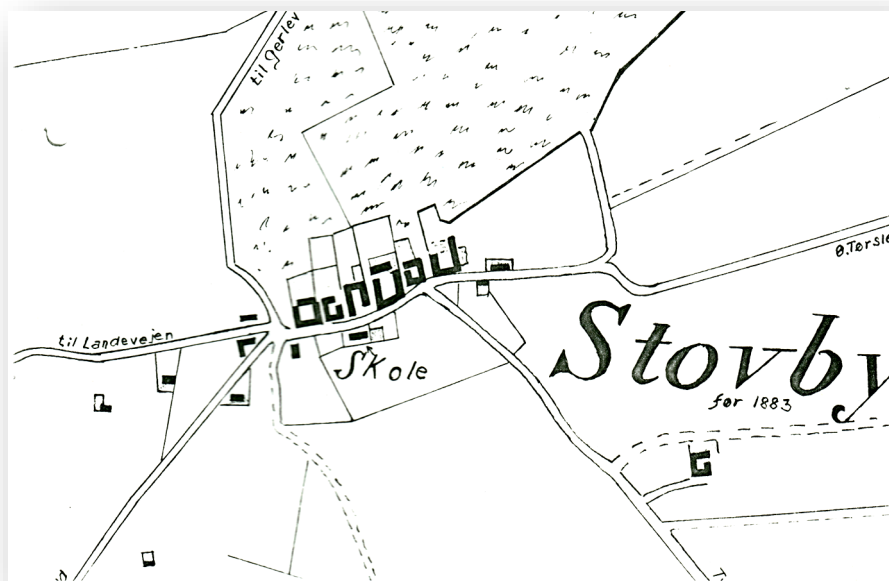
Sikke en hylen, der da også resulterede i, at alle mødrene kom faren-
de ud med et forskrækket udtryk i ansigterne. Hvad mon der dog var
deres poter vederfare?

Det er da også en grim leg, føj, hvor er I beskidte, og så var slagtnin-
gen forbi.

Vi måtte da heller aldrig noget. Nu legede vi lige så godt! Kællinger-
ne kunne da også være blevet inde i varmen med deres strikkestrøm-
per i stedet for at fare ud og forstyrre os midt i vor glade leg.

I Øster Tørslev by boede onkel Carls datter Dagny, der var gift med
vognmand Søren Pedersen. Han havde de sidste mange år inden
han døde, kørt skolebus.

En anden af møster Karen og onkel Carls børn, var min fætter Christi-
an Kjær Andreasen, der nogle år var smed i Tvede.

"Den Kloge Kone" i Mellerup

Kilde: Arkivmateriale og Statens Arkiver (Arkivalieronline)

Ifølge kirkebogen var Ane Dahl født 18. august 1834, som datter af 'husmand og tømmermand' Peder Christensen Yde og hustru Maren Christensdatter fra Albæk.

Som 19 årig, i 1853, bliver hun tjenestepige på Støvringgaard Kloster. På et senere tidspunkt bliver hun gift med Niels Dahlsen og de bosætter sig i Mellerup. I januar 1865 bliver de forældre til en dreng, der ulykkeligvis dør inden dåben, kun 3 dage gammel. Ved gennemgang af flere kirkebøger, ser det ud til, de ikke får flere børn.

Ane Dahlsen, kaldet Ane Dahl, havde særlige evner som klog kone. Hun var specielt kendt for sin hjemmelavede lægende salve.

Opskriften lyder således:

Gul (bi)voks	20 kvint	(1 kvint = 5 gram)
Harpiks	20 kvint	
Hjortetalg	20 kvint	
Bomolie	30 kvint	(Bomolie = pressede bomuldsfrø)
Smør u. salt	2 lod	(1 lod = 15 gram)
Ren svinefedt	2 lod	

Koges sammen ved svag ild under stadig omrøring. Når det hele er smeltet, gives det et lille opkog og hældes dernæst i en ren krukke. Skal det læge, smøres der et meget tyndt lag på. Skal det trække, smøres der et tykt lag på.

Om det virker vides ikke og arkivet påtager sig ej heller noget ansvar ved eventuelle hjemmeforsøg.

På billedet ses Ane Pedersdatter, kendt som Ane Dahl - "Den Kloge Kone" i Mellerup.

Født 18/8-1834 - Død 4/9-1908.

Formandens beretning 2017

v. Henning Rasmussen

Det giver jo altid nogle overvejelser, når man står ved slutningen af en periode, og skal vælge hvad der har været i årets løb, som er værd at nævne. Meget af det er (vigtige) rutiner som bare er fortsat siden sidst. Hvad er der så alligevel at fremhæve denne gang?

Jo, det er lykkedes at få to ny medarbejdere på holdet, den ene var faktisk startet i slutningen af sidste periode som frivillig, og var desuden også villig til at deltage i bestyrelsesarbejdet, i første omgang som suppleant.

I begyndelsen af 2017 startede så nummer to som frivillig. Det er startet godt med begge, og vi har da store forventninger til det fortsætter mange år frem. Begge har desuden været på forskellige kurser for at lære mere. Senest her i september har endnu en meldt sig under fjerne.

Det giver en vis optimisme og tro på, at arkivet er godt rustet i den nærmeste fremtid. Der er stadig mange opgaver der skal løses. Vi er jo nødsaget til at tænke lidt på fremtiden, ingen af os holder jo evigt. Det er ikke fordi nogen er stoppet, men et par af de mangeårige frivillige har dog af forskellige årsager været nødsaget til at drosle en del ned på det seneste.

Det skal nu alligevel nævnes, at i slutningen af dec. 2016 blev der kippet en ekstra gang med flaget på Nørhald Egns-Arkiv. Da rundede arkivets ældste, frivillige medarbejder et meget skarpt hjørne, nemlig de 90 år!

Håber han bliver ved længe endnu. Endnu engang TILLYKKE.

Nævnes skal det også, at arkivets Facebookside nu har fået rigtig mange følgere, der bidrager med oplysninger, f.eks. med navne og andre data på de mange billeder der vises her, og på vores hjemmeside, - det er en stor hjælp, da det begynder at knibe med at finde nogen der kan huske hvem og hvad der er på, især på de ældste billeder vi har.

Det skal da også lige nævnes, at vi den 27. september var inviteret til at besøge Korshøjcentret i Harridslev i forbindelse med opstart på nogle kursusaktiviteter, hvor vi fik lejlighed til at slå et slag for arkivet.

Her kunne det så være slut på en helt normal og kedelig beretning om livets gang på Nørhald Egns-Arkiv, men sådan skulle det ikke være her i 2017. Der begyndte nemlig at ske noget, som ændrede dette. Hen over foråret og sommeren begyndte der at ske noget der måske kommer til at betyde store omvæltninger for Nørhald Egns-Arkiv.

Det hele begyndte med en henvendelse fra lokalrådet i Gjerlev, et råd der var opstået med det formål at få et eller andet sat i gang på den nu nedlagte Gjerlev Skole, som var blevet lukket for lidt over to år siden. Henvendelsen var en forespørgsel, om arkivet kunne være interesseret i at flytte til Gjerlev i en del af de nu tomme bygninger. Vi er jo ikke nødvendigvis utilfredse med forholdene i Tvede, men tog dog spørgsmålet op for at finde ud af hvad man kunne tilbyde.

Vi var naturligvis kritiske omkring dette, fordi vi jo bestemt ikke ønsker at blive ringere stillet end vi er i de nuværende lokaler i Tvede. Her skal lige nævnes, at vi sidder i et privat lejemål, betalt af kommunen, men det kan opsiges til udløb i maj 2019, og det har været bestyrelsens opfattelse, at det ikke vil blive fornyet, og dermed følte vi et vist pres for at gå videre med at undersøge mulighederne i Gjerlev.

Efter at have set på bygningsforholdene i flere omgange og har været til flere møder med folk fra Gjerlev og kommunen, både i Gjerlev og Randers, er man nu så langt fremme (ca. 1. september) at et projekt har taget form, men endnu ikke sat i gang.

Fra arkivets side er vi positive overfor tanken om at flytte. Vi vil få ca. samme areal at boltre os på som vi har lige nu i Tvede, men på færre rum. Vi vurderer at det ser ud til at kunne blive ganske godt. Vi tror også det vil være en fordel at være under samme tag som flere andre brugere af huset, altså en vis synergieffekt.

Den overordnede plan med hele bygningen er nemlig, at den skal komme til at virke som et fælles borgerhus, med flere brugere og forskellige aktiviteter, bl.a. er der et større rum, der kan bruges til forskellige formål, som vi også vil kunne drage nytte af.

Alt dette giver en hel masse praktiske og økonomiske udfordringer, som ikke er løst endnu. Kommunen har ikke afsat penge nok i deres budget til at lave det hele som alle ønsker det, så lige nu er vi i gang med at søge midler hos forskellige fonde, for på den måde at få enderne til at nå sammen. Det samme er andre brugere af det fremtidige borgerhus.

Mens disse linjer skrives er der endnu ikke en endelig afklaring af hvor langt vi kommer ad den vej.

Sidste nyt er, at der på et møde i uge 38 blev besluttet at starte med projektet, på trods af, at man ikke kender alle tilbuddene endnu. Man regner med meget snart af have alle tal på plads, så derfor begynder man med nedbrydning allerede nu.

Om alt går vel regnes der med indflytning i de nye lokaler omkring februar – marts 2018. Det vil også komme til at betyde, at arkivet vil være lukket i en periode, som ikke kendes endnu, hverken hvornår eller hvor længe. Vi håber dog på så kort tid som muligt, så flytningen vil være til mindst mulig gene for brugerne.

Forventningen er desuden, at alle brugerne af borgerhuset er klar til start ca. på samme tid.

Et ønske herfra er, at denne store omvæltning vil sikre fremtiden for arkivet i rigtig mange år.

Her til slut en stor tak til bestyrelsen og de øvrige frivillige for et godt samarbejde og for indsatsen i årets løb.

Også tak til medlemmerne for at støtte arkivet med jeres medlemskab, dog ledsaget af en lille bøn om, at man da gerne må slå et slag i sin omgangskreds for at få flere til at blive medlem, - det går nemlig den gale vej med medlemstallet.

Regnskab 1/10-2016- 30/09-2017

	indtægter	udgifter
kontant	2.117,00	
bank indestående	20.076,45	
saldo 01-10-13	22.193,45	
kontingent & gaver	21.636,50	
salg af foto-kopier og bøger	1.597,33	
Tilskud fra kommunen & egenbetaling	20.700,00	
Renter	25,89	
Generalforsamling & foredrag	13.309,11	
Ariskrift & porto	5.354,25	
Drift & diverse	7.981,11	
Kursus & kørsel	11.330,00	
Materiel & Kontorartikler	6.086,63	
Abonnementer & SLA	4.666,00	
	66.153,17	48.727,10
kontant	1.330,00	
bank indestående	16.096,07	
saldo 30-09-17	66.153,17	17.426,07
		66.153,17

Regnskabet er revideret d. 10 oktober 2017

af:

*Bent Mathiesen
Hervuf Skjott*

